

INSTRUIREA VOCAȚIONALĂ ȘI ANGAJAREA ASISTATĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI – O FORMULĂ DE INCLUZIUNE SOCIALĂ (Cazul AO Eco-Răzeni)

Dorina GURĂU, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

Socio-professional integration of youth with disabilities represents an important perspective for today society. The main purpose of the article consists in highlighting positive aspects of implementing vocational education process, as well the necessity to approach the concept of disability from multilateral perspective, in order to achieve a higher success in practical implementation of working methods and techniques for developing abilities and capacities of people with disabilities for an independent life, but also for integration on labour market, which represents the main goal for our government.

Integrarea socioprofesională este o condiție prealabilă în realizarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități, în special în zonele rurale, unde nu sunt disponibile serviciile sociale și economice. Starea dată a lucrurilor limitează egalitatea de șanse și participarea deplină la viața comunității, contribuind la dependență și vulnerabilitate.

Estimativ, numărul total al persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova este de 184,3 mii de persoane, inclusiv 14,0 de mii copii cu vârsta de 0-17 ani. Persoanele cu dizabilități reprezintă 5,2% din populația totală a țării.

Conform datelor studiului selectiv *Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice*, doar 41,4% din persoanele cu dizabilitate în vârstă de 15 ani și peste sunt ocupate în câmpul muncii, comparativ cu 65,9% în cazul persoanelor fără dizabilitate. În conformitate cu prevederile legislației muncii, precum și cu dispozițiile speciale din Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, persoanele cu dizabilități au dreptul de a munci și de a obține venituri. Acestea pot fi încadrate în muncă conform pregătirii lor profesionale și capacității de muncă, atestate prin certificatul de încadrare în grad de dizabilitate emis de comisiile de evaluare.

Dizabilitatea este un termen generic pentru a desemna *afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă*

aspectele negative ale interacțiunii între individ (factorii de mediu și cei personali), iar persoana cu dizabilități este o persoană cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane [2].

Din cercetarea efectuată de autor („Opinia și atitudinea populației cu privire la persoanele cu dizabilități”), observăm că fiecare categorie de vârstă are o anumită viziune asupra semnificației termenului de dizabilitate (a se vedea Figura 1).

Astfel, populația cu vârsta cuprinsă între 18-23 ani, percepe cel mai frecvent dizabilitatea ca greutate și suferință, iar populația mai în vârstă (50-55 ani), ca persoane care merită compasiune și milă. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 30-35 de ani atunci când se referă la termenul de „dizabilitate”, se gândesc la soartă/ghinion, în mărime de 29%, sau la compasiune/milă (21%).

Educația persoanelor cu dizabilități s-a realizat o lungă perioadă de timp, cu precădere, în forme segregate, ca educație specială, separată de cea obișnuită. Se considera că numai în unitățile de educație specială pot fi create condițiile propice (din punct de vedere material, al pregătirii personalului, al dezvoltării unor proceduri și standarde specifice) în vederea satisfacerii cerințelor educative speciale ale copiilor cu diferite tipuri de deficiențe.

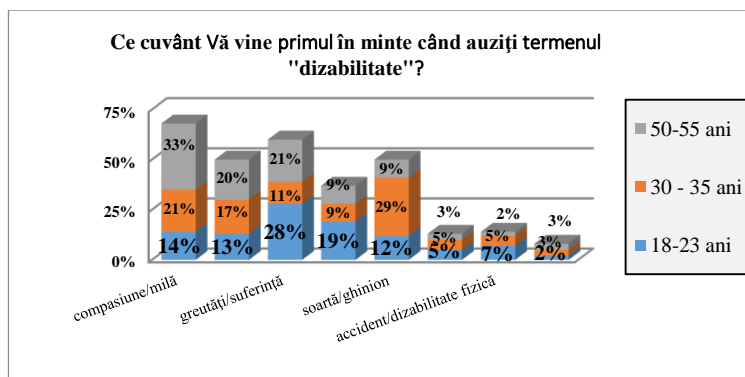

Fig. 1. Opinia și atitudinea populației cu privire la persoanele cu dizabilități

Sursa: Cercetarea autoarei.

În ultimele decenii, s-a demonstrat că opțiunile integrării și incluziunii copiilor cu deficiențe în învățământul obișnuit prezintă multiple avantaje pentru atingerea obiectivului egalizării șanselor. Persoanele cu dizabilități intervievate susțin cu privire la dificultățile de învățare că „... trebuie să fim foarte atenți la ceea ce spune formatorul, pentru că ne aduce la cunoștință informație foarte utilă, ne învață lucruri bune..” (27 ani_rural_fem.) sau „e foarte dificil să ținem pasul cu unii dintre colegii noștri, deoarece uneori lor le este mai ușor să învețe, eu am probleme cu memorizarea și uneori este necesar ca formatorul să îmi repete de câteva ori aceeași informație ca eu să o țin minte pe o mai mare bucată de timp...” (23 ani_rural_fem.).

Instruirea și pregătirea vocațională a persoanelor cu dizabilități, în special a celor cu dizabilități intelectuale, necesită o atenție sporită privind metodele și tehnicile utilizate pe parcursul orelor de instruire. Majoritatea tinerilor cu dizabilități întâmpină dificultăți de învățare, de aceea formatorul trebuie să utilizeze cât mai multe tehnici și metode de predare interactive, dar, în același timp, foarte simple, pentru ca tinerii să fie capabili să perceapă și să memoreze informația pusă la dispoziție. În ceea ce privește instruirea practică a specialității, majoritatea tinerilor din această categorie de beneficiari învață prin procesul de imitare, care uneori necesită o lungă perioadă de timp, pentru că majoritatea acțiunilor lor sunt lipsite de consecutivitate logică și sunt realizate la nivel instinctiv, mecanic.

Un model de pregătire și instruire vocațională a persoanelor cu dizabilități îl implementează Asociația Obștească Eco-Răzeni, care în mai 2015, în parteneriat cu Întreprinderea socială „Floare de cireș” SRL și suportul SOIR Moldova, a lansat Programul de instruire la locul de muncă și angajarea asistată a persoanelor cu dizabilități în cadrul proiectului „Antreprenoriatul social – formulă de incluziune socială performantă a grupurilor marginalizate, inclusiv a persoanelor cu dizabilități”.

Instruirea se efectuează la zi și cuprinde patru luni de cursuri teoretice (36 ore) și practice (316 ore) care se desfășoară în cadrul Întreprinderii sociale „Floare de cireș” SRL (s. Răzeni, r. Ialoveni). Persoanele instruite beneficiază de bursă, materiale pentru curs, cazare gratuită și cheltuieli de transport. Programul include și sesiuni de formare a abilităților de viață independentă, orientare în carieră, asistență în identificarea unui loc de muncă și suport în primele 12 luni de la angajare.

Procesul de incluziune socioprofesională a persoanelor cu dizabilități necesită implicare din partea tuturor actorilor sociali implicați: familia, comunitatea, instituțiile guvernamentale, dar și reprezentanții societății civile. Pornind de la constatările enunțate, pentru promovarea incluziunii sociale și profesionale a persoanelor cu dizabilități, propunem următoarele **recomandări**:

- elaborarea mecanismelor de implementare și monitorizare a politicii și legislației privind protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități;
- acordarea unor facilități fiscale pentru angajatorii care încadrează în câmpul muncii persoane cu dizabilități;
- crearea unor servicii de suport pentru acordarea ajutorului persoanelor cu dizabilități la momentul integrării în câmpul muncii (angajare asistată, ateliere protejate etc.);
- Introducerea în procesul educațional, a metodelor și tehnicilor de instruire destinate tuturor persoanelor cu dizabilități, indiferent de forma de dizabilitate (limbaj mimico-gestual, limbajul Braille).

Referințe:

1. BURKE, P. *Disability and Impairment – working with children and family*. Jessica Kingsley Publisher, London, UK, 2008. 168 p.
2. Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. [Accesat 28.03.2016] Disponibil: <http://lex.justice.md/md/344149/>
3. Situația persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova. [Accesat 19.02.2016] Disponibil: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=4566>

Recomandat

Maria BULGARU, dr. hab., prof. univ.